

Nr 620

Av herr Grebäck m. fl., angående stödlånen till jordbrukare.

De skördeskador som flera år inträffade under 1950-talet inom stora delar av landet har bidragit till att starkt försämra många jordbrukares ekonomi. I betydande utsträckning har dessa måst täcka inkomstbortfallet under skadeåren med de stödlån varom riksdagen beslutat. Av riksbankens förvaltningsberättelse år 1960 framgår, att antalet den 31 december 1960 utestående stödlån var 45 103 st., gällande ett sammanlagt belopp av ca 92,5 milj. kronor. Även om en del av de äldsta lånen slutbetalats under 1961 torde antalet lån fortfarande vara betydande.

Till följd av att vissa trakter upprepade gånger drabbats av skador innehar ett stort antal jordbrukare flera sådana lån. Inga officiella uppgifter om lånens fördelning på olika låntagare torde föreligga. Som exempel på förekomsten av låntagare med flera lån må emellertid nämnas några uppgifter som under hand erhållits beträffande Stockholms län. Av sammanlagt ca 1 100 låntagare har 230 st. två lån, 40 st. tre lån, fem st. fyra lån och en låntagare fem lån.

Det synes uppenbart, att det för många av dessa låntagare med flera lån skulle vara fördelaktigt därest de kunde få sammanföra dem till ett enda lån. Någon sådan möjlighet föreligger icke för närvarande. Det förhållandet att skilda ränte- och amorteringstider kan gälla för de olika lånen synes icke behöva innebära något avgörande hinder för en sådan sammanföring. För sådana sammanförda lån bör medges en amorteringstid upp till 15 år. Sammanföringen bör ligga även i borgenärernas intresse. Detsamma kan sägas om en förlängd amorteringstid, som skulle minska riskerna för borgenärernas åtaganden. De bankmässiga svårigheter som kan föreligga torde närmast ha samband med kravet på säkerhet för det sammanlagda lånet. Enligt vår mening bör i de fall låntagare önskar få sina lån sammanförda ske en särskild prövning av säkerheten efter de principer, som i stort sett oförändrat gällt vid beviljande av de skilda lånen. Prövningen bör ankomma på lantbruksnämnderna. Det kan förutsättas, att jordbrukets egna krediträttningar är villiga att förmedla sådana lån.

I detta sammanhang vill vi även rikta riksdagens uppmärksamhet på ett annat förhållande. Vid beviljandet av stödlån torde lantbruksnämnderna som regel ha eftersträvat att med hänsyn till det allmännas intresse få bästa möjliga säkerhet. I en del fall har sålunda säkerhet kunnat erhållas i form av inteckning i fastigheten inom ett värde som kan ha understigit taxerings- och i vart fall försäljningsvärdet vid lånetillfället.

På grund av sedermera inträffad ökning av fastighetens värde kan låntagaren vilja utnyttja den möjlighet att höja sitt bottenlån som därigenom uppkommit. Det synes oss rimligt att inteckningarna till säkerhet för ett stödlån icke i sådana fall skall utestänga en låntagare från denna möjlighet att skaffa sig ytterligare lån. Postponering bör medgivas efter omprövning med hänsyn till de ändrade förhållandena. Denna prövning bör ankomma på lantbruksnämnderna. Även om det nu författningsmässigt inte synes föreligga hinder för lantbruksnämnd att ompröva bottenkrediten på sådant sätt, torde möjligheten inte ha utnyttjats i praktiken.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning och förslag angående tillskapande av möjligheter för innehavare av flera stödlån att få ifrågasvarande lån sammanförda i ett lån med amorteringstid upp till 15 år, i vilket sammanhang även må övervägas möjligheter för lantbruksnämnderna att ompröva säkerhet för stödlån i de fall, då tidigare beslutad säkerhet i form av inteckning i fastigheten medför hinder för låntagarna att utnyttja lånemöjligheter, som kan ha uppkommit till följd av att fastighetens värde ökat.

Stockholm den 26 januari 1962

Einar Gustafsson

i Kårby

Johannes Antonsson

Karl Björkänge

Gustaf Svensson

i Vä

Erik Grebäck

Emil Elmwall

Stig F. Hansson

i Önnarp